

**Två eldsjälar i
Fagersta södra**

**En hjälpende hand
Fagersta**

**Norrby teater
spelar Fröken Julie**

Magnus säljer solceller, ved och kött

Många fina människor i Fagersta

Somredaktörförförsamlingstidningen
Mitt i livet har jag då och då förmånen att få göra intervjuer med människor som bor och verkar i fagerstatrakten, och det har slagit mig att det finns många väldigt fina människor här. Tänk så många individer som varje dag strävar efter att få en bra tillvaro för sig själv och kanske för någon annan. Det är viktigt att påminna sig om alla goda krafter som finns i vår närhet.

Jag är övertygad om att varje god insats som görs i vardagen här i Fagersta bidrar till ett bättre liv på den här platsen och faktiskt också till en bättre värld i ett större perspektiv, för det är ju så att många bäckar små bildar en stor å. Det är hoppfullt att tänka på att även små insatser verkligen spelar roll, och att de val som jag gör i mitt liv verkligen kan göra skillnad för någon annan.

Jag tänker på Leif som med stor uthållighet till slut lyckades locka med sig sin hemmasittande son Albin att spela kort på Lindgården varje fredageftermiddag. Jag tänker på Magnus som i med- och motvind jobbar som lokal företagare med miljöaspekten som grund. Och fagerstaparet Jenny och Micke som vid behov hjälper utsatta familjer med kläder och mat. Bertil och Ingvar har under många år jobbat ideellt i idrottsföreningen Fagersta södra, och på olika sätt agerat för att ungdomar ska kunna utöva olika idrotter.

Jag är säker på att det finns många andra goda exempel som inte fått utrymme i den här tidningen. Kom ihåg att det lilla är det stora så fortsätt med dina livsavgörande insatser!

Cecilia Kjellin Eriksson, redaktör

Bertil och Ingvar - två eldsjälar i Fagersta södra

Bertil Eriksson och Ingvar Johansson tittar på gamla bilder och minns människor, matcher och resor som de varit med på i föreningens regi.

Bertil Eriksson och Ingvar Johansson är två frivilligarbetare i Fagersta södra, som har varit väldigt engagerade i föreningen under alla år. Båda har varit aktiva idrottsutövare men den största insatsen de har gjort för klubben är på sidan av idrottsarenorna. Båda har varit drivande i arbetet med att anlägga fotbollsplaner och byggnader på Onsjövallen och i klubbens viktiga inkomstkälla tidningsinsamlingen.

När idrottsföreningen Fagersta södra startade 1939 hade man ingen egen klubblokal eller hemmaplan, utan man fick hyra in sig på andra planer när det skulle spelas hemmamatch. Platsen där Onsjövallen ligger idag var en beteshage, och de som skulle träna fick börja med att schasa bort korna och ta bort komockor.

Idag är anläggningen på Onsjövallen välanvänd av fotbollslag för barn,

ungdomar och vuxna både kvällar och helger. Fagersta södra har en stor ungdomsverksamhet som de är stolta över, även i andra sporter än fotboll. De har även lag för personer med funktionshinder.

Flera fotbollsplaner, omklädningsrum och en klubbstuga finns på Onsjövallen idag, och Ingvar minns hur han var med och sågade ned granskog på platsen när

planen skulle göras fullstor för att vara godkänd för A-lagets seriespel. På vintern 1971 togs skogen ned och Domänverket, som ägde skogen, skänkte timret och massaveden till föreningen som kunde sälja det och använda pengarna till anläggningsarbetet. Fagersta södra passade också på att köpa provisoriska omklädningsrum från Fagerliden där det hade brunnit, och barackerna flyttades till Onsjövallen. Allt arbete skedde ideellt och många föreningsmedlemmar hjälptes åt med jobbet på fritiden. 1974 invigdes Onsjövallen med en seriematch mot IFK Västerås. Under åren har flera planer anlagts och byggnader har renoverats.

Bidrag och eget arbete

Anläggningsarbeten och byggnationer kräver pengar, och föreningen har fått bidrag från bland annat Allmänna arvsfonden och Länsstyrelsen. Fagersta kommun har vid något tillfälle lånat ut pengar till föreningen och stöttat klubben i utbyggnadsarbetet, men också ställt en del motkrav. Även företag i bygden har sponsrat på olika sätt. Ett annat sätt att få intäkter till föreningen har varit den regelbundna pappersinsamlingen som har varit igång sedan 1973. Det var Bertil som kom med idén och flera andra i supporterklubben backade upp den. Ingvar, som var åkare

och hade lastbilar, bidrog med bilar, chaufförer och bränsle. Även Karl-Åke Eriksson hade lastbilar som han upplät till pappersinsamlingen. Det krävdes detaljerad planering för att nå ut med information till hushållen och för att få logistiken att fungera.

Varje månad året runt

En kväll varje månad året om sedan 1973 har de kört tidningspapper från trapphus och utställda containrar till en uppsamlingsplats.

-Bara en gång har vi ställt in för det var för kallt, minns Ingvar. Men vi körde nästa dag istället när det var lite mildare. Det har varit ganska tufft ibland, men roligt också för det blir ju en del pengar tack vare att allt arbete är ideellt.

I början lastades tidningsbuntarna för hand från lastbilarna till tågagnar. Idag används mest personbilar för att hämta tidningsbuntarna, som packas i stora containrar på Fårbo industriområde. Transporten vidare till Västerås sköts av M4-gruppen, och för det betalar föreningen en avgift. Många händer behövs fortfarande varje gång för att bära tidningsbuntarna från trapphusen ut till vägen, och det är ungdomslagen som sköter det jobbet. Ett 60-tal personer och 14 fordon med släpvagnar går det åt på insamlingskvällarna.

Hela livet i föreningen

Bertil började spela fotboll i pojklaget som trettonåring och har under åren varit aktiv i flera olika sporter. Han har även varit lagledare för ungdomslag i fotboll, A-lagstränare och medlem i styrelsen i olika omgångar. Numera är han medlem även i Fagerstas idrottshistoriska förening. -Det är faktiskt roligt att hålla på med sånt här gammalt, småskrattar Bertil medan han bläddrar i årskrönikor om Fagersta södra.

-Jag har varit föreningen trogen i alla år sedan början av 50-talet. Höjdpunkten var Gothia cup 2004.

Ingvar har varit med i styrelsen för Fagersta södra i 50 år och fungerat som föreningens ordförande i 15 av dessa. Han utsågs till årets fagerstabo år 2012. -Jag har varit med i Fagersta södra i hela mitt liv, konstaterar Ingvar. Det jobb som vi har gjort i Fagersta södra skulle nog inte gå att göra idag.

**Text och foto:
Cecilia Kjellin Eriksson**

Fagersta södras pappersinsamling 1973-2023

*Klubbstugan på OnsjövalLEN.
Foto: Cecilia Kjellin Eriksson*

Insamlat papper under dessa år: ca 23 000 ton
 Ett ton papper motsvarar ca 7 fullvuxna träd (25 meter höga)
 23 000 ton motsvarar 161 000 fullvuxna träd ($23\,000 \times 7 = 161\,000$)
 1 hektar motsvarar 2 fotbollsplaner
 Man räknar med att det ryms ca 500 träd på 1 hektar (250 träd på en plan)
 Totalt har Fagersta södra sparat skog motsvarande 644 fotbollsplaner
 ($161\,000 / 250 = 644$)

*Uträkningen gjord av: Fagersta södra
 Pappersinsamlingen firar 50 år 2023*

*Det går åt många händer och fordon
 vid pappersinsamlingen som sker
 en gång i månaden.
 Foto: Fagersta södra*

Regina har fyllt hundra år

Regina Åkervall fyllde hundra år på annandag påsk och en dag i maj kom hon till Lindgården för att fira lite i efterskott tillsammans med några i personalen, som hon känner genom verksamheten.

Regina (i mitten) firade födelsedagen i efterskott med lunch och bakelse tillsammans med diakoniarbetare Birgitta Hellman (tv) och prästen Helena Markfjärd (th).

-Min mamma berättade för mig att jag är född just på annandag påsk också, så det är lite speciellt, säger Regina.

Under många år har Regina varit en av stamgästerna på kyrkluncher och gudstjänster i Brukskyrkan. Efter en hjärtinfarkt för två år sedan vågar hon inte längre ge sig ut ensam och det har under pandemin varit ett par år mest i avskildhet. Därför känns det extra roligt för diakoniarbetare Birgitta Hellman och prästen Heléna Markfjärd att få en stund tillsammans med Regina på Lindgården den här soliga vårdagen.

Regina berättar att hon genom hela livet har varit väldigt frisk. Trots att familjemedlemmar varit sjuka så har hon sällan blivit smittad. Kanske är det tack vare att hon alltid har promenerat

eller cyklat för att ta sig fram, eftersom hon inte har något körkort. Hon är fortfarande spänstig och tar sig smidigt i och ur bilen när hon fått skjuts av någon, och rollatorn lyfter hon lätt över kanter som kommer i vägen. Hon är också en bestämd gammal dam. -Man behöver inte be någon om lov för att göra saker när man har fyllt hundra år, säger Regina med skratt i ögonen. Att sticka sockor är något som Regina verkligen kan. Hon har stickat mönstrade sockor med bra passform till både barn, barnbarn och barnbarnsbarn. Till och med de som tjänstgjort på kyrkluncherna har fått sköna sockor av henne. Heléna har lovat att skaffa lite nytt garn så att Regina kan fortsätta att sticka, för synen är fortfarande tillräckligt bra och fingrarna är flinka.

Heléna berättar att hon ofta valt att ha med Reginas favoritpsalm nr 217 på gudstjänster och andakter när hon vetat att Regina skulle vara med, och Regina börjar genast att recitera psalmen:

Psalm 217

*Gud för dig är allting klart,
allt det dolda uppenbart.
Mörkret är ej mörkt för dig
och i dunklet ser du mig.*

**Text och foto:
Cecilia Kjellin Eriksson**

Magnus säljer solceller, ved och kött

Magnus Torssell bor på Backgården i Åvestbo utanför Fagersta, där han har vedproduktion och säljer lokalproducerat kött på beställning till privatpersoner och restauranger. Under sommaren går betesdjur i hagarna och hjälper till att hålla markerna öppna. Magnus driver också företaget Solelit, som installerar solenergilösningar på både villor och större anläggningar för företag och lantbruk.

Magnus brinner för lokalt företagande. Under många år har han varit en av de drivande i företagarföreningen i Fagersta, Norberg samt Skinnskatteberg, men har nu dragit ned på det engagemanget tack vare att tiden inte räcker till.

-Jag har dubbel omsättning jämfört med ifjol, säger Magnus och berättar att efterfrågan på solceller har ökat mycket under det senaste året. Han startade företaget Solelit 2016. Idag finns en anställd och vid behov hyr han in mer arbetskraft. Magnus har börjat fundera på att anställa mer personal för att kunna tillgodose behovet av solcellslösningar i trakten. Särskild kompetens krävs för att arbeta som solcellsmontör. Idag sköter Magnus allt pappersarbete och medverkar vid samtliga installationer.

Fördelar med solceller

Magnus märker att många privatpersoner har börjat fundera på hur de kan bli självförsörjande på el om en större kris skulle drabba landet, och då blir solenergi ett alternativ. De flesta vill vara "off grid", alltså få elförsörjning utan att vara inkopplad på elnätet. Vårt svenska kalla klimat är fördelaktigt för solelproduktion, eftersom lägre temperatur ger bättre verkningsgrad och högre effekt. För att uppnå maximal verkningsgrad från solpaneler monteras de på ett tak, en vägg eller en fristående ställning där hänsyn tas till riktning, lutning och skuggning. Lösningar finns till de flesta fastigheter, hävdar Magnus, som alltid gör ett besök hos kunden innan han lämnar en offert på jobbet. Han kontrollerar noga att tak

som solcellspaneler ska monteras på är i bra skick, eftersom man räknar med att solcellsanläggningen ska fungera i 30-40 år, och då vill man helst inte att taket ska behöva bytas under den tiden. Nu får man också ett Grönt Teknik-stöd på hela investeringen. Man räknar med att anläggningen betalar sig inom tio år.

Service och tillgänglighet

Magnus är mån om servicen och finns tillgänglig för kunder på telefon även på kvällar och helger, eftersom det är då de flesta privatpersoner har möjlighet att ringa. Ofta kan han svara på frågor och lösa mindre ärenden direkt på telefon, och ibland behöver han åka ut till kunden för att lösa problemet. Då blir kunden nöjd och själv har han betat av några uppgifter från att-göra-listan när måndagsmorgonen kommer.

-Som företagare på landsbygden måste jag vara särskilt noga med servicen, hävdar Magnus, för jag finns ju kvar på orten och kan träffa på mina kunder i affären i morgon. Då måste jag kunna stå för kvalitet och service. Heder måste man ha och jag har alltid varit mån om kvalitet. Jag vill ha en tydlig och rak kommunikation med kunden, och genom nöjda kunder sköter sig marknadsföringen av sig självt.

Miljöaspekten är viktig

Miljöaspekten är en viktig del i Magnus företagande. Solceller är ett miljövänligt sätt att producera el och vedförsäljningen är ett sätt att vidarefördla träråvaran från skogen, och blir samtidigt skogsvård på den egna fastigheten. Vedmaskinen drivs förstås med miljövänlig el från solceller.

Att hålla ängsmarker öppna genom att ha betande kor i hagarna ned mot sjön Aspen är en annan del i miljötankandet. Betesdjuren slaktas på hösten och Magnus säljer det lokalproducerade köttet på beställning till privatpersoner och till några restauranger i närområdet.

Gården var i dåligt skick

När Magnus som 26-åring köpte Backgården 1995 hade den stått obebyggd sedan början av 60-talet och byggnaderna var i dåligt skick.

-Jag köpte skogen och fick gården på köpet, förklarar Magnus, som har lagt ned många timmars arbete på att renovera både bostadshuset, härbret och lagården. En ny verkstad med kontor och en byggnad för vedförvaring har tillkommit upp på gården.

Har företagandet i blodet

Magnus har flera företagare i släkten. Hans mamma drev Vanbo herrgård under många år och har varit delägare i flera andra företag. Magnus själv började redan som åttaåring med att i hemlighet beställa 400 st dagsgamla kycklingar från Skåne, och när de var några veckor gamla sålde han dem till grannar. Han hade redan gått runt i gårdarna och tagit upp beställningar på kycklingarna och när levernasen kom med tåg till Borlänge övertalade han sin då ovetande mamma om att hon skulle ta kycklingarna i bilen från tågstationen när hon hade varit och handlat.

Under ungdomsåren blev Magnus en av de bästa försäljarna av fröer och lökar åt Åke Perssons fröhandel i Sura.

Magnus är utbildad plåtslagare och genom en av faderns kontakter fick han möjlighet att jobba som hantverkare i Schweiz under några ungdomsår. Han berättar om olika projekt som han var delaktig i. Tack vare låga skatter i Schweiz och att han jobbade väldigt mycket under den där tiden så lyckades han spara pengar, som han senare använde till köpet av Backgården. -Jag var ung, hungrig och nyfiken och jag hade sjukt bra betalt, så jag klarade mig bra, säger Magnus och ler stort.

Trivs med livet på landet

Under uppväxten i Söderbärke hade Magnus olika djur och nu trivs han med att bo med familjen på landet. Han berättar inlevelsefullt om händelser på gården, som den där gången när en varg skrämde ut korna ur hagen och över bäcken, och det var svårt att få alla att simma tillbaka. En ko gick ner sig i våtmarken, så Räddningstjänsten tillkallades och Magnus skadade armen vid räddningsarbetet. Eller när några tjurar var på rymmen i grannskogarna under flera veckors tid och hur man till slut lyckades locka in dem i en lada och senare transportera dem tillbaka till gården.

Jagar och fiskar på fritiden

Han drivs av entreprenörskapet och en av de stora fördelarna med att vara egenföretagare, tycker Magnus, är att man bestämmer över sin egen tid. På vintern när det är lågsäsong för montering av solcellspaneler kan han passa på att vara ledig.

-Jag styr helt över min egen tid. På vintern kan jag ta ledigt några dagar och åka upp till stugan i fjällen och njuta av livet, eller så tar jag bössan på axeln och går ut och jagar.

Läs mer på www.solelit.se
www.backgardens.se

**Text och foto:
Cecilia Kjellin Eriksson**

Veden kapas i olika längder och format utifrån kundens önskemål. Sotaren vill ha smala stickor för att provelda med och i vedugnen i en pizzeria krävs att veden har en viss längd. Till Kolarbyn i Skinnskatteberg levereras större vedklabbar.

Bilden ovan: Kvigor betar på ängarna ned mot sjön Aspen. Foto: Privat

Bilderna nedan: Foto: Privat

Solcellspaneler kan monteras på ett tak eller på en ställning på marken.

En hjälpande hand Fagersta

Föreningen "En hjälpande hand Fagersta" driver sedan några år tillbaka en loppisbutik på Dalavägen 55. De säljer husgeråd, kläder, skor, böcker och annat. I lokalerna finns också den viktiga fikahörnan där besökarna och behövande familjer kan sitta ned en stund och prata.

FJenny och Micke Djupenström är initiativtagare till föreningen som startade 2019, men paret hade då redan varit verksamma i privat regi sedan 2016. Föreningen hjälper behövande familjer med kläder och annat. Loppisverksamheten behövs för att föreningen ska kunna betala lokalhyran och andra utgifter.

Genom Facebook-sidan "En hjälpande hand Fagersta" kan den som vill ha hjälp få kontakt med föreningen. Man skriver ett meddelande om vad man behöver hjälp med och så försöker föreningen att ordna det.

-Det kan vara någon som behöver en vinterjacka i en viss storlek, eller en förälder som vill ha hjälp med att skaffa en present till ett barn som har födelsedag och själv inte har råd att köpa någon present, säger Jenny.

Vid jultid brukar föreningen hjälpa till med julklappar och julmat till behövande familjer. Då får allmänheten swiha ett bidrag till "Julhjälp". Det är många som vill vara med och göra skillnad för dessa familjer!

Hjälpen utgår från ett behov

Jenny förklarar att hjälpen alltid utgår från ett uttalat behov. Micke berättar att de har hjälpt flera familjer från Ukraina som nu bor i Fagersta. I början behövde de i första hand kläder, eftersom de oftast bara hade de kläder de bar under resan till Sverige.

-Vi har hjälpt några med att koppla in TVn och varit där och fikat också, säger Micke, och Jenny fyller på:

-De vill gärna återgälda och har varit här med hembakat fikabröd flera gånger.

Vill lära känna personerna

Föreningen har ett större mål än att hjälpa människor enbart med prylar. Jenny och Micke vill gärna lära känna personerna som de hjälper och genom åren har de fått fin kontakt med många, som ofta vill ge något tillbaka. Det första mötet är alltid enkelt och man sitter ned och fikar och umgås en stund, och personen får då alltid hjälp. Mötet är informellt och inga anteckningar skrivs. Jenny och Micke har valt att inte anmäla missförhållanden som de ser, för de är ju ingen myndighet med det kravet.

-Vi vill helt enkelt vara medmänniskor som finns med i det vardagliga livet, säger Micke.

Många skäl till att behöva stöd

Jenny och Micke känner till många anledningar till att människor kan hamna i utsatta situationer under perioder av sitt liv. Ofta är det utomliggande orsaker som gjort att en persons eller en familjs ekonomi har raserats; en skilsmässa, en längre tids sjukdom så att man inte kunnat jobba, familjer som inte fungerar, kvinnor som lever under hot...

Kan inte hjälpa i alla situationer

Det finns också situationer då Jenny och Micke inte kan hjälpa.

-Vi kan inte hjälpa alla med allt, men vi kan hjälpa någon med något. Och jag tror att vi är ganska duktiga på att skilja på vad som är vår uppgift och vad till exempel kommunens socialförvaltning ska stötta människor med. Vi har gärna en personlig kontakt med en person i utsatthet även

om vi inte är rätt instans för att hjälpa till med grundproblemet. Vi vill bidra med medmänsklig samvaro och försöker odla något som kan få personen att växa.

Frivilligt arbete är grunden

Arbetet som Jenny, Micke och de andra i föreningen gör är helt ideellt. Flera medarbetare hjälper till i loppisbutiken med att plocka upp varor som fagerstabor lämnar in.

-Glada barn och glada familjer är det som ger mig energi att jobba med det här, säger Micke.

-Det är många fina möten i allt elände, konstaterar Jenny.

Får kontakt via Facebook

Föreningen startade 2019 och finns bara i Fagersta. Den är inte knuten till någon riksorganisation, eller någon annan förening med namnet En hjälpande hand. Många hittar loppisen via Google, och information om föreningens hjälpverksamhet sprids från mun till mun. Gå in på Facebook och sök på "En hjälpande hand Fagersta". Sidan har över 1300 följare.

-Vi gör det här tillsammans, upprepar Jenny flera gånger under intervjun, och fagerstaborna backar upp det helhjärtat. Det är jättefint! tycker hon.

**Text och foto:
Cecilia Kjellin Eriksson**

Second hand-butiken på
Dalavägen 55 (baksidan)
är öppen:
Måndag kl 16-18
Onsdag kl 16-18
Lördag kl 10-14

*Amanda, Jenny och Micke
utanför second hand-butiken
på Dalavägen strax innan de
öppnar för dagen.*

*Micke betjänar gärna kunderna vid den gamla kassa-apparaten, som
fortfarande används när kunder betalar kontant. Det går också bra
att betala med swish eller med kort.*

*Jenny visar loppisbutikens barnkläder, som är noggrant sorterade
efter storlek.*

*Fikahörnan är
samlingspunkten.
Tommy Hansen och Ilse
Pettersson pratar och
skrattar tillsammans.*

En tolkning om kärlekens styrka och svaghet

Norrby Teater sätter upp "Fröken Julie" som en modern experimentell föreställning

Den världsberömda klassikern Fröken Julie av August Strindberg från 1888 spelas av Norrby teater på ett lite ovanligt och spännande sätt med Mohammed Rabia, Carina Fredriksson och Louisa Eriksson i rollerna.

Fröken Julie tillhör en rik familj. Hon träffar Jean som kommer från Libanon och arbetar för Julies far. Jean ska gifta sig med hushållerskan Kristin, men blir blytänkt i Julie. Julie besvarar kärleken. Samma dag har hennes förlovning blivit dramatiskt uppslagen av hennes fästman. Julie och Jean besvarar kärleken till varandra. En sann, ren kärlek som borde vara enkel. Men snart visar det sig att det inte är så enkelt.

En modern tolkning

-Vi arbetar med Fröken Julie av idag. Vår Julie blir kär i Jean som kommer från Libanon. Det finns många motsatser såsom man – kvinna, över- och underklass, svensk och flykting, säger regissören Helena Nygårds.

Vad har de att vinna eller förlora? Vilka är deras innersta tankar när allt ställs på sin spets? Julies och Jeans kärlek är stark, men är den tillräckligt stark för att bryta mönster, vanor och sven? Sakta men säkert inser de att kärleken även kan söndra och skapa tvivel. Är valet verkligen bara deras eller påverkas det av fostran, normer, seder, kultur, status och makt?

-Rent konstnärligt är vissa delar gjorda för vilket tryck, normer, seder och kulturer som kan finnas inom oss medvetet och omedvetet, påpekar Nygårds.

Brottas med inre tankar

Samtidigt som vi ser Julies och Jeans kamp för kärleken så kommer vi genom de filmade utescenerna att ana deras inre tankar som de brottas med: Vad kommer

alla runt omkring att säga? Är det socialt rätt att gifta sig med en anställd, eller är det under Julies värdighet? Kan Jean välja mellan Kristin och fröken Julie? Hur många gånger får Julie misslyckas? Vad händer om Jean förlorar allt?

En intim scen och filmsekvenser

Jag hade förmånen att se Norrby Teaters uppsättning av "Fröken Julie", en söndagseftermiddag.

En trappa upp finns en liten intim scen, där skådespelarna kommer publiken väldigt nära. Det förekommer också scener som är filmade ute på vår Hembygdsgård i Västanfors. Vi får se vad som sker mellan fröken Julie och Jean, hur Julie vill dansa med Jean och hur de andra midsommarfirarna reagerar på deras dans, framför allt reagerar många på Julies agerande.

Genom dessa filmade scener utökas scenrummet och vi som sitter inne på Norrby Teater blir indirekt delaktiga i det som sker på Hembygdsgården. Julie leker med tanken att värdfolk och tjänstefolk kan umgås som jämställda och hon vill att de ska lägga bort titlar och konventioner. Hennes far har rest bort till släkten men Julie som alldeles nyss fått uppleva hur hennes fästman har slagit upp förlovning i raseri, vill inte följa med. Jean har bevittnat denna händelse.

Livliga samtal med skådespelarna

Regissören Helena Nygårds har tillsammans med sina skådespelare haft intensiva och livliga samtal om frågorna som står nämnda här ovan. Jag ställde frågan till Helena:

-Vad har du och gruppen lärt er av att ha arbetat fram denna experimentella föreställning? Omedvetna normer. Klassförhållanden. Det vi bär med oss från barndomen, kulturen och normerna eller brist på normer.

Regissörens tankar

Regissören Helena Nygårds ger en kort reflexion om de tre huvudpersonerna. Av dessa är Kristin den person som har fötterna på jorden. Hon är tillfreds och har accepterat sin lott i livet. Kanske är det så att hon liksom de flesta är uppvuxen med denna grundsyn på livet och ser inte annat än att följa de ramar som är satta för henne. Kristin är starkt religiös och det gör henne trygg. Hon vet spelreglerna och Jean är liksom för Julie något nytt och spännande i en ganska grå vardag. Den här gången vinner Kristin, Julie är bara en bricka – något som inte kan rubba Jeans och Kristins planer. Så är det bara. Överklassen tar vad de vill ha, men slänger också bort det de inte vill ha. Kristin är ödmjuk, men vet vad hon vill. Hon ser allt i det tysta och är tyst så länge hon vill vara det. Hon låter inte sina värderingar grumlans av annat eller andra. När hon inser att Jean besvarat Julies kärlek på riktigt och inte bara för att han är i underklass, blir hon förtvivlad och vänder sig till sin trygghet, Gud. Kristin går medvetet tillbaka till sina normer, medan Julie och Jean blir bryskt medvetna om normer, seder, kulturer och deras olikheter blir öppet synliga för dem båda.

Julie är kvinnan som levat och vaknat upp ur en livslögn. Är hon ett resultat av detta eller är hon så instabil som hon verkar vara? Jean har gjort ett irreversibelt val och är troligtvis den stora förloraren i det här dramat. Han förlorar sin historia men även sin framtid. Men i pjäsen förmår Jean att få både Julie och Kristin att lämna invanda livsmönster. Julie var den som, liksom Jean, skulle skapa framtiden för sina familjer, något som ingen av dem lyckats med. Var Jean och Julie kära i varandra eller vann "oket att vara frontfigurer i sina familjer"?

Bilden på händerna och kniven symboliserar det öppna slutet i pjäsen.

En teaterpjäs med filmade scener

-Att arbeta med film har varit en krävande process, där tilliten till varandra har varit otroligt viktig. Verkligen teamutvecklande, men tidskrävande. Många filmer har varit symboliska och det har varit otroligt roligt att få arbeta så. Att skapa teater är ett sätt, men att mixtra ihop det med ett annat media var en utmaning. Jonas Petersson har med sin kamera och redigering verkligen fått min dröm att bli sann i detta Fröken Julie-projekt. Jag är så tacksam och glad.

Gruppen har diskuterat teman

Vi har alla reflekterat mycket kring normer. Det självklara, som vi inte sätter ord på för att det är så självklart - för att inse att det inte är det! Hur överseende är vi inte under gynnsamma positiva förhållanden för att snabbt vid konflikter ta fram djupt rotade normer, medvetna som omedvetna. Vi har alla på något sätt känt igen oss, alla kan hitta sina bitar i Julie, undantryckt psykisk sjukdom, att vara en flykting, kön, klass. Vi väljer själva att se den bit som ligger oss närmast. Filmen har för oss varit en stor bit, ett annat sätt att arbeta på och den gör texten mer levande. Det blir en annan dimension. Vi får alla se samma bild men bilden ger olika upplevelser för var och en. Det är ju det som gör denna föreställning speciell. Vi ser samma sak, men kan ändå uppfatta bilden så olika, vilket också är meningen.

Pjäsen har ett öppet slut

-Slutet, som även i originalpjäsen är öppet, har vi "öppnat upp" för mer egna tolkningar. Jag vill återigen lyfta fram att det finns ingenting som är självklart. Allt ligger i betraktarens öga och det intressanta blir när vi börjar prata om vad vi egentligen såg. Allt har att göra med vad vi bär med oss, vad vi vill, vad vi inte kan gömma. Vad vi kan förändra, det vi inte kan förändra. Det vi är medvetna om och det vi inte är medvetna om.

Några ord från sufflösen Kia

"Jag älskar hur filmscenerna kommer in och skapar en helhet i själva pjäsen. Det är också spännande att uppleva kasten mellan de olika huvudpersonernas karaktärer och deras olika kulturtillhörighet."

Pjäsen "fröken Julie" kommer att spelas på Norrby Teater även under hösten 2022. Tag vara på chansen! Gå och se den och bli berörd av ett drama på både scen och film.

PS. Denna text bygger på två möten med regissören Helena Nygårds i maj månad.

Li Lundberg, teaterintresserad fagerstabo. DS

Foto: Norrby teater

De spelar Uno på Lindgården varje vecka

Raimo Laaksoharju, Albin Gustavsson, Leif Gustavsson och Max Reuter Dahl spelar Uno på Lindgården varje fredag efter att de ätit en god lunch.

Några vänner träffas på Lindgården varje fredag för att äta lunch och spela kort. Och det är inte vilket kortspel som helst utan en variant av Uno med sju kortlekar och egna regler.

-896 kort, korrigerar Albin, medan han packar upp alla kort ur en välanvänd men välbehållen papperspåse från McDonalds i Hedemora. Det är Albins uppgift att dela ut korten, och han är noga med reglerna. Leif Gustavsson berättar om hur det började för två år sedan. Det var han som tog initiativet till att samla några arbetskamrater från Mireco, en granne och sonen Albin för att spela kort. Albin har ADHD och autism och vill inte gärna gå hemifrån, och det var därför som Leif drog igång träffarna. I början kom flera av arbetskamraterna, men Albin ville inte

vara med. Först efter sju veckor lockades han av just kortspelet Uno, och sedan dess har han varit med. Varje fredag under två års tid har de träffats på Lindgården, även under pandemin.

-Särskilt under pandemin, säger Max. Det var ju bara här det var öppet för att äta lunch då. Det är skönt att koppla av efter maten och så är det rätt så trevligt, tycker han.

-Det fina med det här är att vi får vara ifred. Det sitter ingen annan lunchgäst i det här rummet efter klockan ett, säger Leif och ler.

-Ibland sitter vi utomhus, berättar Raimo, men idag blåste det så mycket att korten kan blåsa bort, och det blir ju inte så bra.

Max är en av arbetskamraterna från Mireco och Raimo är en gammal god vän som numera även bor granne med Leif och Albin.

De spelar ett antal omgångar ända tills någon av dem har fått 500 poäng och därmed förlorat. Alla fyra har vinnarinstinkt och den som har minst poäng har vunnit. Ibland går det på en halvtimme och ibland tar det flera timmar. Det hände till och med en gång att personalen fick lov att fösa ut dem innan spelet var riktigt slut för att det var dags att stänga.

De skrattar när jag frågar om de spelar om pengar och de gör ett muntert försök att lura i mig att det är så, men det går jag inte på. De skrattar ganska mycket medan de spelar också, märker jag när jag stannar kvar en stund för att ta en bild.

**Text och foto:
Cecilia Kjellin Eriksson**

Fikastunden i Brukskyrkan fortsätter

Fikastunden i Brukskyrkan har varit igång varje fredagseftermiddag under vinterhalvåret, och när våren kom och församlingen istället erbjuder skogspromenader på fredagar, så skulle fikastunden avslutas för säsongen. Men några av deltagarna har valt att fortsätta att träffas i Brukskyrkans kafé på fredagar klockan två.

Deltagarna i Fikastunden i Brukskyrkans kafé fortsätter att träffas varje fredag eftermiddag även under sommaren.

Kicki Bellman berättar att de brukar vara mellan sju och tio personer som träffas för att fika och umgås en stund. Några kände varandra innan den här träffpunkten startade men de flesta har lärt känna varandra genom kyrkluncherna på onsdagar och här på fikastunden. Några har tidigare varit med i någon sorgegrupp i församlingen och därifrån slussats till kyrkluncher och fikastunder. Andra har följt med en bekant första gången och sedan valt att fortsätta.

-Vi pratar om allt möjligt. Vi har inget speciellt tema. Man kan skratta här och man kan också vara ledsen. Vi har alla förståelse för behovet av

social samvaro. Alla har erfarenhet av ensamhet på ett eller annat sätt. Det är mysigt att ha sällskap när man äter lunch och fikar, tycker Kicki. Gunilla M Persson håller med.

-Jag behöver komma hemifrån ibland. Det finns så få andra mötesplatser och jag känner att jag blir accepterad här, Träffarna är kravlösa och man kommer när man kan och vill. Ändå månar deltagarna om varandra och för någon vecka sedan blev de oroliga när Marianne inte kom. Det visade sig att hon hade varit på dans i Gubbo, och det tyckte alla var roligt.

Marianne Eriksson uppskattar träffarna i Brukskyrkan och andra aktiviteter som kyrkan gör. Hon,

liksom flera av de andra, ser fram emot församlingsresan till Dalarna den 18 juni, som de har anmält sig till. -Det var bara kyrkan som hade något för oss under pandemin, konstaterar hon.

Gruppen räknar med att de ska fortsätta att träffas varje fredag under hela sommaren, och hoppas att de ska kunna sitta utomhus i Vilhelminaparken när det är fint väder. Några har pratat om att äta lunch tillsammans på Lindgården, och kanske gör några sällskap och tar en fika även en annan dag än just på en fredag.

**Text och foto:
Cecilia Kjellin Eriksson**

En hundra del för världen

Kriget i Ukraina förstör inte bara människors liv i landet självt. Det leder även till svåra konsekvenser för människor långt därifrån. På platser i världen som redan drabbats av torka befaras nu till exempel förvärrad matbrist. När klimatförändringar och coronapandemin fått den positiva utvecklingen i världen på fall behöver vi fortsätta jobba för varaktig förändring för människor som lever i utsatthet.

- Vi har alla fått se hur kriget i Ukraina förstör livet för ukrainarna själva. Men det står nu också klart att Mellanöstern och delar av Afrika riskerar brist på mat när vete från Ukraina och Ryssland inte kan exporteras, säger Erik Lysén, chef för Act Svenska kyrkan.

Både Afghanistan och Afrikas horn hade redan innan kriget i Ukraina bröt ut drabbats av torka i kombination med andra svårigheter. Marginalerna är små där människor redan lever på svältgränsen och miljontals barn riskerar nu undernäring bara på Afrikas horn.

Humanitärt och långsiktigt stöd

Act Svenska kyrkan jobbar humanitärt på Afrikas horn för att förhindra det allra värsta, men också långsiktigt för att människor ska kunna anpassa sitt jordbruk och hitta nya försörjningsmöjligheter när skördarna slår fel. Gåvor behövs inte bara för att stötta i akuta situationer utan också för att de inte ska uppstå i framtiden.

I Afghanistan jobbar Act Svenska kyrkan för att befolkningen ska få tillgång till sjukvård och mer än 500 hushåll stötts ekonomiskt. I Syrien erbjuds människor bland annat psykosocialt stöd och i Uganda får kvinnor möjlighet att öka makten över sina liv genom tillgång till kooperativ och finansiella tjänster. I Myanmar jobbar Act Svenska kyrkan för alla barns rätt till utbildning. Kort sagt finns Act Svenska kyrkan på plats där det händer – och där behoven finns.

Nedskärningar i biståndet är en farlig trend

Coronapandemin har gjort att den tidigare positiva utvecklingen i världen har stannat av och gått bakåt, och klimatförändringarna leder till oöversiktliga konsekvenser. Men när behoven är större än någonsin höjs samtidigt röster för att Sverige ska skära ned på det statliga biståndet, eller att det nödvändiga mottagandet av flyktingar från Ukraina i huvudsak ska betalas av biståndsbudgeten, något som innebär minskat bistånd till övriga världen.

-Det är viktigare än någonsin att Sverige står fast vid ett långsiktigt åtagande om ett generöst och modigt utvecklingssamarbete till stöd för människor i stor utsatthet, säger Erik Lysén.

Tillsammans med kyrkor och andra organisationer höjer Act Svenska kyrkan därför rösten för ett starkt bistånd och uppmanar Sverige att ge en hundra del för världen. Det är ett principiellt och långsiktigt åtagande för alla människors rätt till ett värdigt liv. Genom att bibehålla enprocentslöftet kan vi rädda liv. Men enbart offentlig finansiering räcker inte, vi måste alla bidra. För att göra skillnad behövs alla aktörer.

Tillsammans kämpar vi för alla människors rätt till ett värdigt liv.

Text och foto: Act Svenska kyrkan

Act Svenska kyrkan arbetar tillsammans med lokala partner för att barn i krigsdrabbade, eller på annat sätt trasiga samhällen, ska få tillgång till utbildning, förskola, barnvänliga platser. Vi arbetar för att barn ska få psykosocialt stöd och följas av trygga vuxna. Vi arbetar för att alla barn (flickor, pojkar, barn med funktionshinder) ska få skolgång. Vi arbetar med att öka föräldrars kunskap om barns rättigheter och behov av omsorg och utveckling.

Kort om Act Svenska kyrkan

Act Svenska kyrkan är Svenska kyrkans internationella bistånds- och utvecklingsverksamhet. Tillsammans med andra kyrkor, organisationer och frivilliga arbetar Act Svenska kyrkan långsiktigt mot fattigdom, förtryck och orättvisor och agerar snabbt vid katastrofer. Tack vare lokala samarbeten är arbetet effektivt och handlingskraftigt. Tillsammans med modiga människor över hela världen kämpar vi för alla människors rätt till ett värdigt liv.

Skicka in ditt svar senast den 30/6 till Västansfors Västervåla församling, Box 2012, 737 02 Fagersta
Vi lottar en vinnare bland rätta svar, så kom ihåg att skriva ditt namn och din adress. Lycka till!

Skicka in ditt svar senast den 30/6 till Västansfors Västervåla församling, Box 2012, 737 02 Fagersta
Vi lottar en vinnare bland rätta svar, så kom ihåg att skriva ditt namn och din adress. Lycka till!

15

Min sista vilja ska vara ett levande dokument

"Min sista vilja – mina önskemål i samband med min död" är ett dokument som var och en kan fylla i för att underlätta för närstående den dag man själv är död.

Åsa Strandberg jobbar på kyrkogårdsexpeditionen och på Kyrkans Begravningsbyrå i Fagersta.

När en person är död underlättar det för de närstående om den döde på något sätt har talat om hur hen vill gravsättas, om hen vill ha en jordbegravning eller bli kremerad, och kanske några tankar om själva begravningsgudstjänsten. Det kan vara att man har talat om det för någon muntligt, eller att man har skrivit ned det. Dokumentet "Min sista vilja" är tänkt som en vägledning. -Underlaget är guld värt för de anhöriga som bara kan följa den dödes önskan, säger Åsa Strandberg på Kyrkans Begravningsbyrå i Fagersta. Det kan räcka med att man har fyllt i en sak, säger hon. Det ska vara ett levande dokument som man kan ändra i och fylla på med uppgifter vartefter.

En avgörande fråga är om den döde önskar bli begravd i en kistgrav eller bli kremerad. Om man har valt jordbegravning så rullar rutinerna på lite av sig själv, medan det vid valet kremation inte är lika bråttom med att se ut en gravplats. Det finns olika gravalternativ som man kan läsa

mer om på församlingens hemsida. Åsa berättar att de närstående ofta vid första tanken väljer alternativet minneslund för att slippa ansvaret att sköta en grav, men efter en tid märker många att de vill ha en bestämd gravplats att gå till. Det finns flera andra alternativ på kyrkogårdarna i vår församling. Gravplatserna som kallas bönor och rundlar har blivit populära just för att det finns en bestämd gravplats, men någon skötsel krävs inte av gravrättsinnehavaren. (På kyrkogårdar på andra orter kan det vara andra gravalternativ och regler som gäller, så man behöver ta reda på vilka alternativ som finns på den aktuella kyrkogården.)

Det är inte så vanligt att man har fyllt i dokumentet Minsistavilja, berättar Åsa. -Jag träffar ganska ofta på att människor har tagit hem Min sista vilja, men inte fyllt i det. Jag tycker att det ska vara ett levande dokument som man kan ändra i när man vill. Till exempel när man hör musik som man tycker om, då kan man

skriva i dokumentet att man vill ha den musiken på sin egen begravning. Skriv med blyerts så att det går lätt att ändra! uppmanar Åsa.

En annan sak som kan vara bra att tänka på är att man förvarar det ifyllda dokumentet på en plats där anhöriga lätt hittar det den dag då man själv är död. Ett bra ställe är på samma plats som viktiga bankpapper till exempel. Det är inte ett hemligt dokument som ska gömmas.

Kom gärna in och hämta ett ex av Min sista vilja på expeditionen på Lindgården eller på kyrkogårdsexpeditionen vid Skogskapellet.

Du kan också ladda ned Min sista vilja från någon av hemsidorna

www.kyrkansbegravningsbyra.se

www.svenskakyrkan.se/vastanfors

Läs om olika gravtyper på hemsidan

www.svenskakyrkan.se/vastanfors

**Text och foto:
Cecilia Kjellin Eriksson**

Fråga juristen

Skillnad mellan sambor och gifta vid dödsfall

Vad är det för skillnad mellan att vara gift och att vara sambo vid ena maken/sambons död? Ger det ett större skydd att vara gift än att vara sambo?

Svaret på den frågan beror på vad du själv anser vara ett skydd samt hur just er situation ser ut.

Kort kan man säga att mellan sambor finns **ingen** arvsrätt enligt lag. Ett par som bor i samboförhållande kommer alltså inte att arva varandra när den ena sambon dör. Då måste samborna skriva ett testamente där man ger den andre en arvsrätt.

Gifta makar har en särskild arvsrätt enligt lag. Dock finns det undantag från denna arvsrätt som är väldigt viktig att känna till. Om makarna har barn sedan tidigare (särkullbarn) så har dessa barn en rätt att få ut hela sitt arv istället för den efterlevande maken. Lagstiftarens tanke har varit att den avlidnes barn (som inte är gemensamma med den efterlevande maken) inte ska behöva vänta på sitt arv tills styvföräldern avlider, utan direkt få ut sitt arv efter sin förälder.

Exempel: Ett gift par som har barn sedan tidigare förhållanden, men inga barn gemensamt. När ena maken dör så får den efterlevande **ingenting** i arv efter den avlidne, utan hela arvet tillfaller den avlidnes barn. Makarna måste skriva ett testamente om de vid detta tillfälle önskar arva en del efter varandra.

När en gift person avlider så sker två processer. Först ska en **bodelning** göras mellan den efterlevande maken och den avlidne maken, därefter delas arvet ut genom ett **arvskifte**.

Bodelning

Om inget äktenskapsförord finns, eller annan enskild egendom, kan man förenklat säga att båda makarnas kvarlåtenskap (tillgångar minus skulder) läggs ihop för att därefter delas i två lika stora delar. Efterlevande maken/makan får ena halvan och den avlidnes dödsbo får andra halvan. Efter denna bodelning ska den avlidnes del fördelas i arv.

Exempel: Den avlidne maken har 500 000 kr i kvarlåtenskap (tillgångar minus skulder) och efterlevande maken har 300 000 kr som sin kvarlåtenskap. Lägg ihop bådas kvarlåtenskap och dela i två lika stora delar: $500\,000 + 300\,000 = 800\,000 / 2 = 400\,000$. Detta innebär att *vid bodelningen* får den avlidnes dödsbo 400 000 kr och den efterlevande maken får 400 000 kr *vid bodelningen*.

Arvskifte

Efter bodelningen ska arvet fördelas. Om det endast finns särkullbarn har dessa rätt att få ut hela sitt arv efter föräldern direkt och den efterlevande maken ärver **ingenting** efter den avlidne.

Om den avlidne har skrivit ett testamente där den bestämmer att den efterlevande maken ska arva före särkullbarnet så kommer maken att få del av arvet. Testamentet kan dock inte omfatta allt arv, då särkullbarnet har rätt till sin lagstadgade laglott (hälften av barnets ursprungliga arv). Om det däremot finns gemensamma barn ärver den efterlevande maken (dvs. den andre föräldern) de gemensamma barnens andel.

Ida Jäder, jurist

Exempel: Den avlidne efterlämnar en make och ett särkullbarn samt ett testamente som ger den efterlevande maken en rätt till arv. Särkullbarnet har alltid rätt att begära sin laglott, vilket i detta exempel utgör hälften av hela arvet efter den avlidne. Den andra halvan tillfaller den efterlevande maken genom förordnadet i testamentet. Efter bodelningen (se exemplet ovan) finns det 400 000 kr att fördela efter den avlidne. Hälften, alltså 200 000 kr ($400\,000 / 2 = 200\,000$), tillfaller särkullbarnet och den andra halvan (200 000 kr) tillfaller den efterlevande maken.

Sambor och bodelning

Gällande sambor finns också en rätt till bodelning, men denna rätt är mycket mer begränsad än den som gäller för makar. Mellan sambor kan endast egendom som utgör permanentbostad eller bohag och som dessutom har införskaffats av någon av samborna för det gemensamma boendet under samboförhållandet ingå i en bodelning.

Ida Jäder, jurist

Kyrkans Juridiska Byrå tel 0223-434 76
För tidsbokning kontakta sekreterare
Maria Ulestig Eriksson kl 8-12.

Musik i Sommarkväll

Västervåla kyrka tisdagar kl 19. Fri entré

- 7 juni** **Kyrkokören**
- 14 juni** **Gränslösa**
- 21 juni** **Annie Persson** – sång, piano, perc*
Elin Helsing – sång, piano, perc*
David Helsing – gitarr, sång, perc*
*percussion = rytminstrument
- 28 juni** **Mo's Granted**
- 5 juli** En jazzversion av operan Porgy and Bess
Erik Palmberg – trumpet
Fredrik Olsson – gitarr
Mats Dimming – kontrabas
- 12 juli** Ensemble ur
Bergslagens kammarsymfoniker
- 19 juli** **Lena Jansson** – sång
Klas Toresson – saxofon
Kjell Fernström – piano
- 26 juli** **Gunnar Klum** – baryton
Mats Jansson – piano
- 2 augusti** **Sophie Cavez** – diatonic accordion
Josefina Paulson – nyckelharpa

Sommarens gudstjänster

Midsommardagen lördag 25/6 kl 11 Gudstjänst på Västervåla hembygdsgård. Medtag kaffekorg.

Söndag 26/6 kl 18 Gudstjänst på Lindgårdens uteplats (inomhus om det regnar).

Söndag 10/7 kl 15 Gudstjänst på Åvestbogården med musik. Kyrkkaffe serveras.

Söndag 24/7 kl 11 Gudstjänst på Västervåla hembygdsgård (Hembygdens dag). Kaffeservering.

Söndag 7/8 kl 11 Bygudstjänst hos Anders och Lena Hildeman i Djupnäs med kyrkkaffe. Kyrkbåten kommer!

Söndag 21/8 kl 14 Bygudstjänst hos Birgitta Holmström i Ombenning. Kyrkkaffe serveras.

Söndagar kl 15 Gudstjänst i Brukskyrkan med kyrkkaffe varannan söndag den 19/6, 3/7, 17/7, 31/7, 14/8, 28/8.

Mer information om gudstjänster finns på församlingens hemsida och i predikaturen i Fagersta-Posten.

Tack

Li Lundberg, präst, tackar för all uppvaktning och uppmuntlande ord i samband med hennes avskedspredikan den 27 mars och pensioneringen.

Nästa tidning

Nästa nummer av församlingstidningen Mitt i livet kommer ut den 30-31 oktober, veckan före Alla helgons dag. Hör av dig till redaktören om du inte får någon tidning.

MITT i LIVET

Ansvarig utgivare: Henrik Rydberg, tel 0223-434 10.

Redaktör: Cecilia Kjellin Eriksson, tel 434 06. **Tryck:** PRIMA-tryck, Hallstahammar. **Omslagsfoto:** Magnus Aronson. Redaktören svarar för osignerat material.

WWW.SVENSKAKYRKAN.SE/VASTANFORS

Svenska kyrkan
VÄSTANFORS VÄSTERVÅLA

EN GÅVA FÖR VÄRLDEN

I en tid då krig, coronapandemin och klimatförändringar tvingar miljoner människor på flykt och till ett liv i extrem fattigdom och hunger, är behoven av gåvor större än någonsin. Act Svenska kyrkan bidrar till att människor på flykt undan kriget i Ukraina får mat, att barn i Syrien tryggt kan ta sig till skolan och att jordbrukare på Afrikas horn har alternativ försörjning när torkan slår till.

Vi finns på plats vid katastrofer och för att människor ska få möjlighet att leva värdiga liv arbetar vi även långsiktigt mot fattigdom, förtryck och orättvisor.

Foto: Sean Furlonger

